Qorti ta' l-Appell
(Kompetenza Inferjuri)

Imhallef Anthony Ellul

Appell Civili numru:- 26/2012AE

Fil-Kwistjoni tax-Xoghol numru 2595 bejn:

Publius Davison

u

De La Rue Currency and Security Print Limited

L-Erbgha, 27 ta' April 2016.

Il-Qorti,

Rat ir-rikors li ressaq Publius Davison ipprezenta fit-2 ta' Lulju 2008 quddiem it-Tribunal Industrijali fejn allega tkeccija ingusta mill-impjieg tieghu bhala *security guard* mas-socjeta' ntimata b'rizultat ta' ncident minuri u dan nonostante snin twal ta' servizz leali lejha. Ir-rikorrent ippremetta li huwa kien ha mieghu fuq il-post tax-xoghol plakka li nkisritlu d-dar bil-ghan li jsewwiha meta jkollu ftit hin liberu. Zammha fil-*locker* ghal diversi jiem minhabba mpenji ohra tax-xoghol. Jum minnhom qabad stocc kolla li kien hemm fuq magna fil-fabbrika u poggih fil-but tal-qmis biex wara li jlesti x-xoghol juzah biex isewwi din il-plakka. Ghamel xi hin idur il-fabbrika bl-istocc fil-but sakemm f'xi hin huwa gie avvicinat minn ufficjali tal-kumpanija li akkuzawh li ha dan l-istocc. Huwa tahom lura l-istocc immedjatament. Wara li l-*locker* tieghu kien gie sgassat instabet fih il-plakka tad-dawl imkissra. Ir-rikorrent dejjem agixxa in *buona fede* u ma kellu ebda ntenzjoni li johrog din il-kolla barra mill-post tax-xoghol tant li huwa kien ha l-plakka mkissra mieghu. Is-socjeta' ntimata m'akkuzatux b'serq izda wara li ssottoponietu ghal proceduri nterni ta' dixxiplina ddecidiet li tkeccieh sempliciment ghaliex huwa caqlaq l-istocc minn kamra ghall-ohra fl-istess *premises* minghajr permess. Ir-rikorrent talab lit-Tribunal jordna li huwa ghandu jerga' jinghata lura l-impjieg tieghu bid-drittijiet kollha li kellu, jew jekk dan jirrizulta li ma kienx possibbli, li jinghata kumpens xieraq.

Rat ir-risposta tas-socjeta' ntimata[1] li permezz taghha (i) ggustifikat it-tkeccija tar-rikorrent wara li nstabet fil-pussess tieghu proprjeta' tal-kumpanija minghajr ma kien awtorizzat li jkollu tali proprjeta', u dan f'cirkustanzi aggravati mill-fatt li huwa kien impjegat f'kariga fejn kien obbligat illi jassikura li ma jsirux dawn it-tip t'affarijiet; (ii) eccepiet li gew segwiti l-proceduri kollha rilevanti skont il-Ftehim Kollettiv; (iii) insistiet li n-natura tax-xoghol esegwit minnha

[1] a fol 8

kien jirrikjedi rigorozita' shiha f'cirkustanzi bhal dawk li sab ruhu fihom ir-rikorrent, u la huwa kellu responsabilta' akbar minn dik ta' mpjegati ohra is-socjeta' ntimata ma kellha ebda alternattiva hlief li titterminalu l-impjieg.

Rat id-decizjoni tat-Tribunal tal-4 ta' Gunju 2012 li tghid hekk:

"It-Tribunal Industrijali wara li kkunsidra l-istatements u s-sottomissjonijiet tal-partijiet kif ukoll in-noti, ra u ezamina d-dokumenti ezibiti, sema u evalwa x-xhieda prodotti, u l-fatti u c-cirkustanzi kollha tal-kaz jiddikjara li s-socjeta' De la Rue Currency and Security Print Ltd kien gustifikat li jkecci lil Publius Davison mix-xoghol tieghu.

Ghaldaqstant it-Tribunal Industrijali jiddeciedi billi jichad dan l-Appell bl-ispejjez jigu sopportati ugwalment bejn il-partijiet."

Fid-decizjoni t-Tribunal ghamel dawn il-konsiderazzjonijiet:-

i. Ir-rikorrent ammetta li kien ha jew issellef l-istocc tal-kolla u dam xi hin igorru mieghu fil-but tal-qmis minn post ghall-iehor;
ii. Ir-rikorrent kien jaf bir-regoli stretti tal-kumpanija u li ma seta' jinhareg xejn minn post ghall-iehor minghajr il-permess ta' xi *supervisor* u nonostante dan huwa kisirhom;
iii. Il-fatt li huwa kien jaf bl-ezistenza ta' CCTV cameras u li zamm l-istocc fil-but fejn jidher ghal xi hin ma hix ta' sostenn ghad-difiza tieghu ghax huwa kien tenut li jaghti ezempju u mhux jistenna li jigi mwissi;
iv. Tenut kont li l-plakka mkissra kienet ilha xi jiem fil-*locker* tar-rikorrent ma kien hemm ebda urgenza jew gustifikazzjoni li jiehu l-istocc f'mument meta ma sab lil hadd biex jistaqsi ghalih;
v. Ir-reazzjoni tar-rikorrent meta gie konfrontat hija riflessjoni tal-fatt li hu rrealizza l-konsegwenzi li seta' jkollu jiffaccja u mhux li gie mwerwer mill-ufficjali tas-socjeta' ntimata;
vi. Ghalkemm huwa minnu li dan m'huwiex kaz ta' certa gravita' enormi, pero' s-socjeta' ntimata kienet gustifikata fid-decizjoni taghha meta wiehed jikkunsidra c-cirkostanzi, u cioe' li:

    - mhux talli naqas li josserva r-regoli li huwa kien impjegat biex jissorvelja, talli kisirhom huwa stess;
    - il-fatt li kien jaf li hemm cameras kullimkien kien imissu qaghad aktar attent qabel agixxa u talab permess;
    - il-fatt li kien jaf li kellu jitlob il-permess sabiex jinhareg xi haga minn dipartiment ghall-iehor u ma talabx permess juri nuqqas serju tar-rwol tieghu;
    - jekk kull impjegat jissellef xi haga jirrenja t-tahwid u ghalhekk hemm ir-regoli stretti;
    - il-fatt li s-socjeta' ntimata tipprintja l-flus u taghmel il-passaporti juri li s-

sigurta' hija ta' mportanza kbira u r-rikorrent naqas serjament milli jzomm dik il-fiducja.

Ir-rikorrent hassu aggravat b'din id-decizjoni tat-Tribunal u ressaq appell quddiem din il-Qorti. Is-socjeta' ntimata wiegbet. Waqt is-seduta tas-7 ta' Marzu 2013 dehru l-partijiet assistiti u d-difensuri taghhom trattaw il-kaz.

Il-Qorti rat l-atti.

Preliminari

Fit-twegiba s-socjeta intimata qalet li:-

"Preliminarjament, ir-rikors ghandu jigi ddikjarat null u bla effett minhabba l-karatterizazzjonijiet fiergha li hemm fl-ahhar paragrafu ta' pagna 2. Ghandu jigi meqjus hekk ukoll minhabba l-attakki personali fuq Ronald Bonnici, liema attakki m'humiex denji li jigu meqjusa accettabbli fi process gudizzjarju, specjalment tenut kont li saru fuq il-persuna li qeghda taqdi dmirijietha bhala mpjegat."

Appell ma jigix dikjarat null minhabba l-lingwagg li jkun intuza. Kull parti ghandha rimedji ohra fil-ligi jekk toggezzjona ghal xi kliem li jkun intuza f'att gudizzjarju.

Ghalhekk din l-eccezzjoni hi michuda.

L-aggravju tal-appellant.

Fis-sustanza tieghu l-appell jiffoka fuq l-ilment li l-provi li kellu quddiemu t-Tribunal ma kinux bizzejjed sabiex iwasslu ghal raguni tajba u sufficjenti ghat-terminazzjoni kif ukoll kien hemm nuqqas ta' proporzjonalita' bejn l-agir kolpuz tal-appellant u s-sanzjoni tat-tkeccija, fis-sens li anke jekk kien hemm nuqqas da parti tieghu, dan kien tant minimu li legalment ma setax iwassal ghall-piena drastika tat-terminazzjoni tal-impjieg.

Min-naha taghha s-socjeta' appellata targumenta li l-appell ma jitratta ebda punt ta' dritt izda jattakka biss l-apprezzament tal-fatti li ghamel it-Tribunal.

Skont is-subinciz (3) tal-artikolu 82 tal-Att dwar l-Impjiegi u r-Relazzjonijiet Industrijali (Kap 452 tal-Ligijiet ta' Malta) fil-kazi ta' tkeccija minghajr kawza gusta ikun hemm dritt ta' appell biss fuq punt ta' ligi.

Fil-kaz **Kenneth Vella vs Seabank Catering Co.Ltd** deciza fit-23 ta' Mejju 2008[2] din il-qorti osservat:-

---

[2] Appell Inferjuri Nru 38/2007 (Imhallef P. Sciberras).

"Hu principju ripetutament affermat minn din il-Qorti illi l-punt ta' ligi li jirrendi ammissibbli l-impunjattiva tas-sentenza moghtija mit-Tribunal adit, jew, del resto wkoll, minn tribunali jew bordijiet ohra fejn id-dritt ta' l-appell hu hekk limitat ghal "punt ta' ligi", irid ikun dak ta' vjolazzjoni jew ta' applikazzjoni falza tal-punt ta' dritt. Fi kliem iehor, l-aggravju jrid jippostula sew l-allegazzjoni esplicita tal-punt ta' dritt applikat fir-rigward ta' l-elementi tal-provi accertati,…..".

Il-kwistjoni tax-xoghol in ezami titratta kaz ta' allegata tkeccija ngusta.

Filwaqt li l-apprezzament tal-fatti mit-Tribunal *per se* jezorbita mill-kompetenza ta' din il-Qorti. Din il-Qorti f'diversi okkazjonijiet elenkat il-principji ta' dritt li jirregolaw it-tkeccija ta' haddiem mill-impjieg tieghu: Fis-sentenza **Daniel D'Amato vs Oil Tanking Malta Ltd** tat-30 ta' Settembru 2015, din il-qorti qalet[3]:-

*"L-impjieg li huwa l-ghajn tal-ghejxien ghal haddiem u il-familja tieghu huwa sagru u ghalhekk **tkeccija ma tistax tinghata bhala kastig jekk ma tkunx konsegwenza ta' xi offiza gravi tant illi meta wiehed jizen n-nuqqas tieghu mal-hsara li jista' isofri il-principal ghal tali nuqqas, dan ixaqleb favur il-principal[4].** Huwa biss f'din ic-cirkostanza illi t-tkeccija tkun gustifikata…."*

Fil-kaz fl-ismijiet **Arthur Walker vs Foster Clarks Products Limited** deciz fit-30 t'April 2008[5], gie ritenut li:-

"Opportunement, irid jigi registrat illi l-kuncett ta' kawza gusta u valida ghat-tmiem tar-rapport ta' impjieg hu ravvizat f'dawk il-fatti u mgibiet tali li jinducu ghat-telf ta' fiducja, anke ghaliex dan hu komunement intiz bhala l-presuppost essenzjali ta' dan ir-rapport. Dan dejjem b'riferiment ghall-aspetti konkreti tan-natura tar-rapport, il-posizzjoni ta' l-impjegat fl-azjenda, l-intensita ta' l-allegata kondotta kolpuza u ta' kwalsiasi aspett iehor korrelatat mar-rapport."[6]

Imbaghad fil-kaz **Charlot Scerri vs ST Microelectronics (Malta) Limited** deciz fl-1 ta' Marzu 2006 intqal li:–

"B' mod generali jidher li f'materja ta' tkeccija mill-impjieg iridu jitharsu dawn il-principji rakkolti mid-duttrina Ingliza u dik kontinentali fuq is-suggett:-

(1) L-addebitu tan-nuqqas jew ta' l-imgieba hazina jrid ikun specifiku, jigifieri ghandu jkun formulat b'mod car ta' l-aspetti essenzjali u materjali tal-fatt denunzjat. Mhux accettat allura li l-addebitu jkun bazat fuq semplici suspetti vagi jew ridott ghall-alluzjonijiet generici;
(2) Ir-reazzjoni mill-principal trid tkun ukoll wahda tempestiva. Jekk xejn, biex tikkonsentixxi lill-impjegat li jkollu difiza immedjata, u daqstant iehor effikaci, biex jilqa' ghall-akkuzi fil-konfront tieghu;
(3) Il-kontestazzjoni minn min ihaddem tesigi, b'necessita`, li tkun immutabbli, jigifieri, li jkun hemm korrispondenza bejn il-fatt kontestat u dak migjub 'il quddiem bhala bazi ta' akkuza u ta' l-azzjoni dixxiplinarja

---

[3] Imhallef E. Grima.

[4] Tipa grassa u sottolinear b'enfazi tal-qorti.

[5] Appell Inferjuri Nru: 31/2007.

[6] Enfazi tal-qorti.

dwaru;

(4) ***Ta' importanza, imbaghad, huwa l-principju tal-proporzjonalita` bejn l-addebitu u s-sanzjoni li tigi komminata mill-principal. Dan fis-sens illi l-provvediment dixxiplinarju jrid ikun in relazzjoni mal-ghazla u l-mizura tas-sanzjoni u in rapport ghall-gravita tan-nuqqas; s'intendi, valutata fl-entita` taghha, soggettiva u oggettiva.***"[7]

Elenkati dawn il-principji generali ta' dritt, din il-Qorti tissottolinea l-principji krucjali li t-Tribunal kellu jiddeciedi ruhu bihom ghas-soluzzjoni tal-vertenza u cioe' il-gravita' o meno tan-nuqqas tal-impjegat, il-pozizzjoni tieghu fl-azjenda kif ukoll il-proporzjonalita' bejn in-nuqqas ravvizat u l-kastig moghti.

Ix-xenarju li emerga quddiem it-Tribunal kien ta' mpjegat, inkarigat li jissorvelja s-sigurta' tal-Kumpanija, b'karriera mifruxa fuq aktar minn tletin sena li "*x-xoghol tieghu kien jaghmlu tajjeb*"[8], li kien "*habrieki u biezel*"[9] u li "*kien bniedem ubbidjenti hafna….u tal-affari tieghu*"[10], u li f'cirkostanza partikolari vvjola regolament tas-socjeta' appellata meta caqlaq stocc kolla minn Dipartiment ghall-iehor fil-kumpless intern tal-fabbrika minghajr ma gab l-awtorizzazzjoni tal-persuna nkarigata. Dan il-fatt ma giex negat mill-appellant u l-episodju gie registrat fuq ic-CCTV tal-Kumpanija. Irrizulta wkoll mill-provi li wara li l-appellant ha l-istocc, huwa ghamel xi hin idur fil-fabbrika bih fil-but minhabba mpenji ohra, liema stocc kien mhux biss jisporgi mill-but tal-qmis fejn tpogga izda kien ukoll vizibbli minhabba l-kulur blu jghajjat tieghu meta mqabbel mal-qmis bajda tal-uniformi li kien liebes l-appellant. Meta huwa gie rinfaccjat minn ufficjali tal-Kumpanija li staqsewh jekk kienx ha dan l-istocc, huwa ma nnegax u rritornalhom l-istocc. Sussegwentement huwa spjega lis-superjuri tieghu li dan kien issellfu biex isewwi plakka mkissra li gab mid-dar u li kien pogga fil-*locker* tieghu. Meta gie sgassat dan il-*locker* mill-kumpanija, instabet plakka miksura. Dwar l-istocc ta' kolla mehud mill-appellant irrizulta li ghalkemm is-socjeta' appellata kienet xtrat dawn l-istoccijiet ghal prezz ta' circa €46[11] fl-epoka tal-avveniment in kwistjoni, l-appellant gab prova wkoll li dan il-prodott seta' jigi facilment akkwistat minn fuq l-*internet* ghall-prezz ta' £7.19 (sterlina)[12]. L-istoccijiet li pprezentaw il-partijiet jidhru identici[13]. Inoltre, filwaqt li s-socjeta' appellata ddeskriviet dan l-istocc ta' kolla bhala "*stocc specifiku li jintuza fuq makkinarju specifiku biex jitwahhal bih features fuq il-karta tal-flus liema features jaghmlu din il-karta ta' flus inqas possibbli li tigi counterfeited*"[14], id-

[7] Enfazi tal-qorti.

[8] Xhieda a fol 160 et seq - Ray Xuereb, *Head of Security* tas-socjeta' appellata.

[9] Xhieda a fol 111 – Charles Camilleri ex Security Shift Controller tas-socjeta' appellata.

[10] Xhieda a fol 149 – Steve Monreal.

[11] Invoice a fol 48.

[12] Ricevuta a fol 193.

[13] Stocc prezentat minghajr kaxxa mis-socjeta appellata a fol. 317 u stocc prezentat fil-kaxxa mill-appellant a fol. 316.

[14] Xhieda ta' Ronald Bonnici a fol. 17.

deskrizzjoni tal-prodott esibita mill-appellant turi li dan huwa adattat ghal *"rapid bonding of a wide range of materials, including metals, plastics and elastomers"*[15].

It-Tribunal ikkonkluda li l-principal kien gustifikat li jkecci lill-impjegat, ghalkemm irrikonoxxa li dan ma kienx kaz ta' *'certa gravita enormi'*, wara li qies li:-

i. L-appellat hu mpjegat bhala ufficjal tas-sigurta u ghalhekk bid-dmir li jiehu hsieb is-sigurta tal-principal;
ii. Il-fatt li kien jaf li hemm il-cameras. Ghalhekk kellu joqghod iktar attent u jitlob permess;
iii. Il-fatt li kien jaf li kellu jitlob permess sabiex jinhareg xi haga mid-Dipartiment ghall-iehor;
iv. Il-fatt li jekk kull impjegat jissellef xi haga, iwassal ghal stat ta' tahwid;
v. Il-fatt li x-xoghol tal-principal hu *printing* tal-flus u taghmel il-passaporti, juri li s-sigurta hi xi haga ta' mportanza.

Pero' kif rajna meta l-principal jiddeciedi li jkecci l-impjegat, ghandu jkun hemm proporzjonalita' mal-addebitu. Fil-fehma tal-qorti mis-sentenza jidher li t-Tribunal naqas milli jaghmel dan l-ezercizzju. Nuqqas li jaghti dritt ta' appell peress li t-Tribunal naqas milli jaghmel l-ezecizzju mehtieg biex jiddetermina kienx hemm proporzjonalita' bejn id-decizjoni u l-addebitu. F'dan ir-rigward kien hemm diversi fatti li kienu rilevanti li jigu kkunsidrati sabiex it-Tribunal jiddetermina jekk il-principal kienx agixxa b'mod ragonevoli meta ddecieda li jittermina l-impieg tal-appellant. F'dan ir-rigward kien rilevanti li:-

i. l-appellant kien ilu tletin (30) sena mpjegat mas-socjeta appellata;
ii. kien impjegat fidil, lejali u tal-affari tieghu. Lill-principal qatt ma tah problemi. M'hemmx provi li qabel sehh dan il-kaz kienu ttiehdu xi passi dixxiplinari kontra l-appellant dwar xi kaz iehor.
iii. il-principal kien jafdah tant li kemm-il darba kien intbaghat barra minn Malta b'ammonti konsiderevoli ta' flus. M'hemmx dubju li l-impjegat ikun fdat b'dak il-mod ghaliex l-atteggament tieghu fil-qadi ta' dmirijietu jkunu ezemplari.
iv. dan ma kienx kaz ta' serq imma kaz fejn l-impjegat issellef stocc kolla biex bih isewwi *plug* tal-elettriku li kellu fil-*locker*. Il-fatt li l-appellant ha l-oggett mieghu fuq il-post tax-xoghol, jindika li ma kellux l-intenzjoni li jisraq l-istocc. Il-presenza tal-plug fil-locker hi prova li l-intenzjoni tal-appellant kienet li jaghmel it-tiswija fil-post tax-xoghol. Kieku kellu ntenzjoni ohra ma kienx ser joqghod jiehu l-plug fil-post tax-xoghol.
v. in-natura tal-oggett u l-valur baxx tieghu.
vi. l-uzu li l-appellant ried jaghmel mill-istocc.
vii. ma jirrizultax li kien hemm hazen fl-appellant. Tant hu hekk li ha l-oggett minn post

[15] Fol. 195.

li kien sorveljat permezz ta' CCTV *cameras* u l-istocc poggieh fil-but tal-qmies u ghamel hin konsiderevoli jdur bih fil-but. Mid-daqs tal-kaxxa u l-istocc tal-kolla hu evidenti li fil-but tal-qmis, parti mhux zghira mill-istocc kienet 'il barra mill-but u ghalhekk jidher. Cirkostanzi li jeskludu l-*mala fede* fl-appellant.

Mis-sentenza jidher t-Tribunal ma qiesx kienx hemm proporzjonalita' bejn l-incident u t-tkeccija tal-appellat, u dan wassal biex l-imsemmija cirkostanzi ma gewx ikkunsidrati meta kienu ferm rilevanti biex jigi determinat jekk it-tkeccija kinitx ragonevoli.

It-Tribunal kien korrett li kkunsidra l-fattur tal-kariga li kien jokkupa l-appellant meta qies li naqas meta hareg oggett miz-zona tal-produzzjoni. Kien korrett ukoll it-Tribunal meta qies fatturi bhan-nuqqas tal-appellant li jitlob permess qabel ma ha l-kolla u li n-natura tax-xoghol ezegwit mis-socjeta' appellata tirrikjedi li jkun hemm sigurta'. Ghalhekk jidher li xi mizura ta' dixxiplina ghal dan in-nuqqas kienet flokha. S'hawnhekk il-qorti taqbel ma' dak deliberat mit-Tribunal. Izda l-qorti tirrileva li t-Tribunal kellu wkoll l-obbligu li jevalwa c-cirkostanzi kollha tal-kaz fil-kuntest tal-principji l-ohra bazilari u mportanti ta' dritt u cioe' –

i. Li t-tkeccija mill-impjieg hija gustifikabbli biss bhala konsegwenza ta' offiza gravi; u
ii. Il-mizura ta' dixxiplina mehuda mill-principal trid tkun proporzjonata meta kkunsidrata mac-cirkostanzi hawn fuq imsemmija.

Mis-sentenza jidher li t-Tribunal m'ghamilx din l-evalwazzjoni, u ghalhekk hemm bazi ghall-ilment tal-appellant.

Il-Qorti taghmilha cara li b'ebda mod mhi tapprova n-nuqqas tal-appellant jew li m'hemmx htiega ta' regolamenti rigoruzi ta' sigurta' gewwa fabbrika bhal dik tal-appellata. Madankollu meta tqis ic-cirkostanzi kollha, inkluz il-fatt li l-akkuza fil-konfront tal-appellant kienet it-tnehhija ta' stocc kolla minn zona ghal ohra minghajr permess fil-fabbrika stess[16], anke jekk dan sar minn ufficjal tas-sigurta', tqies li m'hemmx proporzjonalita bejn l-incident u t-tkeccija tal-appellant. Sahansitra kien it-Tribunal stess li rrikonoxxa ***"….. illi huwa minnu li dan m'huwiex kaz ta' certa' gravita' enormi".*** L-isproporzjon bejn l-agir kolpuz tal-appellant u l-kastig moghti lilu huwa manifest – dan meta l-qrati stess iddeskrivew l-impjieg bhala s-sors ewlieni tal-ghajxien ta' familja u ghandu jigi nterrott biss ghal ragunijiet serji. Il-konkluzjoni tat-Tribunal ghaldaqstant hija decizament kontradittorja ma' dawn il-principji ta' dritt u ma tistax tigi konfermata.

Ghal dawn il-motivi l-Qorti tilqa' l-appell tal-appellant, sa fejn biss huwa kompatibbli ma' dak hawn deciz, tichad ir-risposta tal-appell tas-socjeta' appellata u thassar u tirrevoka d-decizjoni tat-Tribunal Industrijali tal-4 ta' Gunju 2012 fl-ismijiet premessi u tiddikjara u tiddeciedi li t-tkeccija tal-appellant mill-impjieg

[16] L-appellant ma giex akkuzat b'serq.

kienet wahda ngusta u mhux skont il-ligi.

Ghaldaqstant tordna li l-atti jintbaghtu lura lit-Tribunal sabiex jaghti rimedju skond il-ligi.

Bl-ispejjez taz-zewg istanzi a karigu tas-socjeta' appellata.

Anthony Ellul.